

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Potentiam in Deo formaliter esse scientiam, & voluntatem, verior opinio
fert. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

S. Thom.
Ferrar.

In Deo est
potentia vere
activa respectu
creaturarum.

3.
Potentia
activa Dei
nec distinguitur
ab essentia,
nec refertur
ad creaturas.
Scotus.

sive potentia distinguantur ab actibus ex natura rei, ut censet Scotus; siue sola ratione, ut putat S. Tho. eo quod potentia, quæ ex natura rei vere potentia est, & non solum concipitur, & nominatur instar potentia, aliquam operationem reipsa producat: talis autem potentia non est communis in Deo ad intelligendum, & volendum. Hæc sententia est aperte S. Thom. in hoc articulo ad 3. & 2. contra gentes cap. 10. & Ferrar. ibidem.

Alterum sine controuersia est, in Deo esse potentiam agentem comparatione creaturarum: est enim in Deo principium, quo vere, & realiter creaturas producit, potentia autem agens nihil aliud est, quam principium productionis, & actionis: quare non solum nostro modo intelligendi, sed etiam reipsa est in Deo potentia agens.

Ceterum, cum dicimus, hanc potentiam agentem vere esse Deo respectu creaturarum, & non tantum nostro modo intelligendi, non credimus, eam distingui ex natura rei ab essentia, tamen si Scotus ita sentiat: sed ideo dicimus, vere in Deo esse potentiam agentem, & non solum consideratione intellectus nostri, quia aliquid secundum rem ab ea vere procedit, siue potentia idem sit cum essentia, siue ab ea ex natura rei distinguatur: nam in questione posita distinguitur ex natura rei ab essentia, cui inest: cum tamen omnes asserant, in creaturis vere esse potentiam agentem, non tantum secundum considerationem nostri intellectus, sed etiam reipsa.

Ex hoc tamen, quod concedamus in Deo potentiam re ipsa ad creaturas, non proinde asserimus in hac potentia esse relationem plusquam rationis ad creaturas: nec id voluit S. Thom. docere, cum 2. contra gentes cap. 10. dixit, Manifestum est, quod potentia dicitur de Deo per respectum ad facta, secundum rei veritatem, non per respectum ad actionem, ut aliqui falso arbitrantur, alioquin etiam esset in potentia Dei respectus plus quam rationis ad facta, qui ex tempore adueniret, quod est absurdum: sed illud, secundum rei veritatem, referri debet, non ad respectum, ut denotet respectum reale inhaerentem, sed ad potentiam, ut denotet in Deo vere & realiter esse potentiam producentem eorum, quæ fiunt: potentiam autem actionum immanentium, tantum esse secundum considerationem nostram. Porro in Deo nullum esse respectum ad creaturas plusquam rationis, ostendimus disp. 104. cap. 6. His ergo suppositis præsens controuersia est, quid sit in Deo potentia agens respectu creaturarum, utrum sit intellectus, & voluntas, an aliquid aliud: cum quæ in Deo suapte natura omnia sint vnum, nisi quæ relative opponuntur, quæstio nunc est, an nostro modo intelligendi potentia agens differat ab intellectu, & voluntate.

CAPYT II.

Quid senserit Durandus.

Durand.
opinio.

Durandus in 1. d. 38. q. 1. censet proximum principium rerum in Deo non esse scientiam, seu voluntatem, sed potentiam: ex quo videtur eam distinguere a scientia, & voluntate: ita ut quemadmodum in nobis realiter differt potentia exequens, quæ est in manibus, pedibus, aut lingua, a voluntate, & scientia, ac proinde proximum principium motus secundum locum, aut locutionis

est potentia, exequens, quæ in pedibus, aut in lingua est, voluntas vero & intellectus sunt remota principia: sic etiam in Deo instat harum potentialium, quæ sunt in nobis, intellectu nostro distinguamus facultatem exequentem, & producentem res tanquam proximum principium eorum ab intellectu, & voluntate, tanquam a remotis principiis.

Hæc sententia nonnullis recentioribus mirum in modum probatur; atque eadem proportionem facultatem motricem in Angelis, quæ seipsos, & corpora mouent, à voluntate & intellectu distinguunt, alij quidem cum Scoto ex natura rei, alijvero cum S. Tho. per intellectum nostrum. Quare ita existimant, differre potentiam exequentem in Deo, & in Angelis à voluntate, & intellectu, ut nec intellectum, nec scientiam, nec voluntatem in sua ratione formaliter includat. Fauer etiam huic opinioni S. Thom. in hoc a. in prima solutione 4. ubi videtur distinguere secundum rationem potentiam exequentem in Deo ab intellectu, & voluntate.

Confirmat autem Durandus, primum quia voluntas, & intellectus non sunt proximum principium rerum potentia autem est proximum principium: ergo potentia non est intellectus, & voluntas. Intellectum autem & voluntatem non esse proximum principium, probat: quia potentia, quæ secundum propriam suam rationem æque respicit creatum, & increatum obiectum, non est principium proximum producendi aliquid extra: nam principium producendi non respicit id, quod creati non potest: intellectus autem & voluntas secundum suas proprias rationes a quæ respiciant creatum, atque increatum, quia ita versantur circa creaturas, sicut circa Deum qui creati non potest, sicut circa impossibilia, quæ etiam creati nequeunt: ergo non possunt esse principium producendi creaturas: quare oportet potentiam Dei, quæ ut principium harum rerum constituitur, ab eis distingui. Deinde confirmatur: quoniam cum in Deo omnia attributa reipsa sint quid vnum simplicissimum, & sola ratione nostra secundum veriore sententiam distinguantur, instat eorum, quæ in rebus creatis videmus: atque in rebus creatis ut in animalibus, quæ cognitione, & appetitione mouentur, præter has duas potius scilicet exequens motum; eadem proportionem in Deo præter intellectum, & voluntatem, alia potentia constituenda est quæ sit proximum principium producendi creaturas exequendo id, quod intellectus iudicauit, & voluntas decreuit. Hanc sententiam videtur existimare probabilem Cæter. in hoc art. tamen si oppositam probabiliorem, & magis conformem menti Doctoris sancti esse censcat.

CAPYT III.

Potentiam in Deo formaliter esse scientiam, & voluntatem verior opinio fert.

Multo verior sententia est aliorum, quidam, nullam aliam in Deo constituendam esse potentiam exequentem, præter intellectum, & voluntatem, vel sola ratione nostra distindam. De Deo ita sentit expresse Scotus in 1. dist. 37. q. 1. cum probat, posse intelligi Deum operari, ubi non esset secundum substantiam, si aliqui non esset immensus, quia sua omnipotentia, est suæ voluntatis.

cas. Idem docet Bassilius in 2. d. 8. qu. 1. §. Quantum ad primum Tertiar. 2. contra Gm. cap. 10. Caiet. in hoc art. fauet etiam S. Thom. in solutione 4. cum secundo respondens argumento; dicit, nihil aliud esse potentiam Dei, quam scientiam, vel voluntatem, quatenus est principium rerum. Id quod putat probabilis Cavariensis in 1. p. 8. Tho. qu. 27. art. 1. disp. 4. p. 2. Itaque in hac opinione potentia includit scientiam, aut voluntatem, vel utramque simul; sed addit respectum, & rationem principij, hoc est, scientia, & voluntas ipsa, quatenus efficax est ad res producendas, dicitur in Deo potentia. Atque idcirco differunt nostro modo intelligendi potentia, & voluntas, sicut includens, & inclusum, quia potentia includit voluntatem, & scientiam; sed scientia, & voluntas secundum se possunt considerari absque eo, quod sint principia rerum: & in hunc sensum interpretari possumus S. Tho. quem præced. cap. allegauimus. At opinio Durandi, ita distinguit potentiam à scientia, & voluntate, ut nullo modo illas vel aliquam illarum includat. Ut autem hanc sententiam confirmemus, & explicemus, duo nobis ostendenda sunt. Vnum est frustra in Deo constitui potentiam exequentem præter intellectum, & voluntatem, id quod in hoc capite probabitur. Alterum est, utrum potentia in Deo sit ipse intellectus, & voluntas, an vtriusque operatio, scilicet scientia, & volitio id quod sequenti capite explicandum est.

Prætergo bifariam probatur, tum in vniuersum de Deo, & Angelis, tum etiam peculiari ratione de Deo. In vniuersum quidem, nam ut optime docet Caiet. infra q. 54. art. 5. potentia mouens secundum locum in anima, & intellectus idem est, quod intellectus, & solum diuersa ponitur ex parte corporis: quia cum corpus subiciatur animæ, indiget alia vi, & facultate, qua ipsi obediatur: eadem ergo, & potiori ratione Deo non est tribuenda potentia mouens, & exequens ab intellectu, & voluntate distincta. Porro in separatis à materia frustra constituitur talem facultatem parer ex doctrina Aristot. 3. de anima cap. 10. ubi definiens, quæ sit potentia mouens secundum locum in ipsa anima parum à principio sic ait: *Hæc igitur ambo intellectus, & appetitus mouendi motu dicto principia sunt.* & paulo post hæc duo reducens ad vnum tantum inquit: *Vnum igitur est id, quod mouet ipsum inquam, appetitum;* assignans id, quod ex parte animæ est proximum principium motus, nempe voluntatem, nam intellectus, & scientia remote operatur, quatenus excitant, & dirigunt appetitum. Ob quam rationem disp. 81. cap. 2. diximus voluntatem Dei propinquius, quam intellectum, attingere effectum. Demum non longe à fine capitis, ut ostendat, voluntatem per se solum non esse principium motus, sed aliam facultatem motricem ei seruire, subiungit, *Id vero quod mouet atque mouetur, est ipsum principium appetendi: id autem quod mouetur, est animal ipsum, at quo mouet appetitus ut in instrumento, id iam corpori tribuitur.* Ex hac doctrina Philosophi colligitur, frustra in separatis à materia aliud principium motus, & operationis exterioris assignari præter appetitum. Nam si in animalibus constituitur etiam potentia exequens in ipso corpore, ideo est, quia anima, cum sit natura sua coniuncta corpori, non nisi medio corpore ut in instrumento effectus corporeos operatur, & ideo, ut infra 194. cap. 3. dicitur, separata nequit mouere corpora, quæ mo-

uer conuincta. Cum ergo Deus, & Angelus non indigeant corpore frustra præter appetitum, seu voluntatem; aliquam facultatem exequentem ipsis tribuimus: alioqui etiam animæ coniunctæ conueniret.

Deinde facultas exequens distincta ab appetitu eo modo sub ea constituitur, ut ei pareat, & non nisi ad nutum illius operetur. Hanc vero subiectionem in homine, qui duplici substantia altera spirituali, altera corporea constat, recte intelligimus: in simplicissima substantia, qualis est Deus; & in Angelo, qui ea compositione caret, non facit intelligitur, quomodo vna facultas ad exequentiam obediatur voluntati, aut quæ sit necessitas, ut talem facultatem distinctam constituamus.

Ceterum in Deo nullam aliam facultatem præter voluntatem esse posse, probant aliqui ex Scriptura Ephes. 1. *Operatur omnia secundum consilium voluntatis sue.* Psalm. 127. *Omnia quæcumque voluit Dominus fecit.* Psalm. 148. *Ipsè dixit, & facta sunt, ipse mandauit, & creata sunt.* Tum etiam confirmant auctoritate Patrum, nam Leo 1. serm. 2. de nativitate inquit: *Deus cuius natura bonitas, cuius voluntas potentia, &c. & Aug. lib. meditationum cap. 29. de Deo ait. Cuius voluntas opus, cuius velle posse est.* Hæc tamen, & multa alia testimonia solum probant, omnium rerum productionem pendere ex nutu Dei: at non esse enim aliam potentiam exequentem, quæ pendeat ex voluntate sicut in nobis, ex eis certe non colligitur. Nam & de quouis homine recte dicitur, ambulat, quando vult; ubi vult, & eo quo vult, solum, quod nutu voluntatis suæ potentia mouens secundum locum operatur. Et in iis, quæ subsunt nutui suæ volūtatis, dicitur eius posse esse eius velle: non alia ratione, nisi quia omnino id subditur volūtati ipsius. Hæc tamē ratione efficaci id confirmari potest. Quoniam licet in Deo plures consideremus perfectiones, & attributa ratione nostra distincta, instar eorum, quæ in nobis videmus: nec id repugnet summæ illius simplicitati; nunquam tamen attributa, & facultates in Deo, etiam nostro modo intelligendi, multiplicare debemus, si aliquo pacto perfectioni, & efficacitati infinitæ illius derogetur: constituere autem potentiam exequentem distinctam ab intellectu & voluntate derogat perfectioni voluntatis diuinæ: inde enim sequitur, ut voluntatem secundum se concipi à nobis sine virtute perfecta & infinita, cum alia facultas ad exequentiam ei tribuatur, sicut in nobis secundum se non est efficax, & cōpleta ad operandū, cum alia facultate, ut instrumento indigeat: ergo non est constituenda alia facultas exequens in Deo distincta, & iam secundum rationem à voluntate; siquidem voluntas ita perfecta debet concipi in ratione voluntatis, ut cum velit, & desideret facere aliquid, per se ipsam illud assequatur. At dicunt aliqui. Deus potens est operari extra se, quatenus infinitus est, non in genere scientis, & volentis, sed simpliciter in genere entis: hæc enim infinitas in genere entis simpliciter conuenit Deo, quatenus eminenti quadam ratione habet in se omnem perfectionem, quam alia communicare potest: ergo ratio omnipotentia conuenit Deo, non ratione intellectus, & voluntatis, sed proxime ratione suæ essentia, quæ infinita simpliciter est in genere entis. Atque hoc ipsum haberent reliquæ formæ, ut sine accidenti ipsis

Confirmatur.

9°

Confirmatur.

aliqui testimonia Scripturae & Patrum.
Ephes. 1.
Psalm. 127.
Psalm. 148.
Leo. 1.

August.

Quid probet testimonio.

De Deo probatur ratione efficiens.

10°

